

1958 джилд Цугсоюзин селанä эдл-ахун гäähүлд ямаран шинрлт болхнь

1958 джилд Цугсоюзин селанä эдл-ахун гäähүлд шинас юн орлцхмб?

Урдк джилмүдär болхла, гäähүлд селанä эдл-ахун производствин нүүрт йовх улсин кōдлмшин ашас талдан, ик ургъц авлгъна, малин эдл-уш бōдлүллгънä, теднä унинь килврдүллгънä, ид-чинринь ясруллгъна дамшлтснь, седвärснь нургьлдж үзүлгдхмн.

Тиигхлärн, орн-нутгин альбис райодин селанä эдл-ахун бслтнь онц-онцдан тоолгдхмн. Улгүрлхд, „Северный Кавказ“ павильонд, ямаран эсвär эн крайин сән гисн эдл-ахуснь үвлэдг цагъан гуйрин болн нарн цецгин ик ургъц ургъадж авдгиг, эрдни-шишän гибридин эк ягъдж авдгиг, гахас бордлгънд нүүрт йовх дамшлтсиг, Кубаньд сад, виноград, тутргъ ургъадг улсин дамшлтсиг меддж болхмн.

Прибалтийск республик гахагъац ид-чинринь бōдän мах авлгъарн, үкрäс ик үс саалг эдл-ахусарн, мелиоративн кōдлмшин сән бүрдämджärн, удан джилмүдт олзлгддг культурн идгүд бүрдäлгъärн туурна. Эн тоотнь цугъар нүүрт йовх улсин дамшлтд медгдхмн.

Тер учрар, гäähүлд орлцачнриг шуудж авлгън онглархмн. Эдл-ахун, эс гидж нүүрт йовх кōдлмшчд эдл-аху заллгънд шин эсв, дамшлт бäägъäd, тернь селанä эдл-ахун эдл-уш гаргългъиг түргär бōдлүлх болад, терүгинь онгдан эдл-ахусар олзлхла ик гидг экономическ йовуд бгх болхла, гäähүлд орлцдж, эврәннь дамшлтан үзүлх зōв авхднь тер тоотнь голдгчнь болдж гархмн.

Колхозн тосхлтиг цааранднь батлхин болн МТС-н бүрдämджиг онгдаруллгъна тускар партин болн правительствин тууджлгч шиидврмүдиг ягъдж куцäхлä залгълдата кесг сурврумудт ирсн улс гäähүлд хärрү авхмн. Тер учрар, колхозмудт кергтä хулддж авгдх цуг техникиг бргн кевär үзүлхмн. Агъу кевär оln зүсн чиргддг болн дүүдджлгддг зер-

зевтä шин-шин трактормуд болн нань чигн онгдан селанä эдл-ахун машид бргär үзүлгдхмн. Теднä кесгнь кōдлмш кедж бääh цагтан үзүлгдхмн.

Колхозмудин элчир теднä газрт олзлгдх, бийсдän эркн кергтä техник шуудж авхднь дōнъ гидж цäälгъвр бүрдäхär темдглгдв, терүн деерän, хулдгдджах машидин уннь заагдсн, техническ кев-кецин цäälгъвртä преискурант барлгдхмн.

Кесг колхозмуд газрин кōдлмшän эврәннь техникär, эврәннь механизатормудин кучär эн джил эклдж куцäхмн. Эврәннь чидлärн машидän яслгъна болн тедндän техническ үүрмг ясвр келгънлä залгълдата кесг шин бōдän нилчтä тōрмүд колхозд гарх, яслгъна-техническ станцсланизалгъа бärх шин учр гарх. Колхозин бригадсар бүрдämджин кōдлмш онгдарх. Цуг шин болн девшгч тоот, тедн ямаран ясрлт бгхинь гäähүл эврәннь стендстän үзүлхär зүткх. Урднь „Усадьба МТС“ гидж бääсн агъуд яслгъна-техническ станц гаргъхар темдглгдчänä.

Ут-туршдан 600 шаху машид үзүлгдхär темдглгддчänä, терүниäс 184-нь шинкän авч ирдäжäх машид.

Союзин голлгч природно-экономическ зон үзүлджäх участкст социалистическ системär газр эдллгъид кōтлврч болгч агрономическ авц үзүлгдхмн. Зон болгъна сән колхозмудин болн совхозмудин тäränä сольдж тärлгънä эргцин ашин сән чинр үзүлхär темдглгддчänä. 1800 äнг то күрчäх районировать кечксн буудян, техническ, малин хотин болн нань чигн культурмуд зōвär бргär үзүлгдхмн.

Малин хог элвджүллгънä бат кōрнъ ягъдж элвэлгънлä гäähäчир таньлдхмн. Тер тōлäd гäähүлин участкд, элвг ургъц бгдг малин хотин культур тärгдхмн. Малин хотин болн фермс шидр дарани-сольлгъ кедж тärлгъ, дундин полосад болн ар үзгин хол райодт эрдни-шишä тärдж гар-

гългъна ягротехник, оln зүсн ногъан конвейер үзүлгдхмн.

Азотн шингн улобрень олзлгъна, тäränä ургъцд харшлтан халдадг бвснлä химическ ноолда келгънлä, үвлär селанä эдл-ахун культур тärлгънлä таньлдлгън бврмдж болхнь лавта.

Центральн-черноземн зонд үзмдж-дасмдж болгъхин тōлä зер-земш ургъдг садт шинкän түрүн болдж коллективн саддин участк келдчänä. Сад бскäчнрт энүнд бас тунгäснь талдан газрур моднд теткүл бглгън, гидробурар нōкд кедж хотллгън, модн ягъдж тärлгънä сән эв-аргъ үзүлгдхмн.

Эрдни-шишä, зер-земш, темс, боднцг, виноград болн цецгсиг цуг сезона туршар гäähгдхär темдглгддчänä. Гäähүл секгдснä түрүн бдрмүдäснь авн гилтä эклдж цецгүд болн эрт ургъдг темсн эклдж гäähгдхмн.

Äмн болгъна тоод үс, мах болн тос гаргъдж авлгъарн США-г куцхмн гидж партин тäвджäх тōриг куцäхин тōлä социалистическ дōрлдän орн-нутгт бргнär делгрүлгддчänä. Эн, оln-äмтнä эдл-ахун тōриг хурлар куцäхд дōнъ-нōкд болм оln зүсн сән кōдлмшмүд мал бскäчнр үзүлхмн. Укрмүд

орулдг типовой гермүл болн нань чигн мал бсклгънä туск горолокин äнгсд мал бсклгънä кōдлмшт харгъдг күнд-зōвлнгъта кōдлмшмүдт механизац ягъдж орлцулдгнь оln зүсär үзүлгдхмн. Бäärн газрмудт ик элвгär эдл-уш бгдг малмуд гäähүлин тōлä йилгъäd авчксн бäänä. Джилдän 13720 килограмм үс бгсн, үснä шимнь 3,8 процент күрсн, „Караваево“ совхозин костромск тохмта „Красивая“ гидг нертä үкр, сән тохмта гахас, хōд, 21 болн 22 тонн аца чирдж чадх аджргъс кесг оln улс гäähгдхмн.

Селанä эдл-ахун производствин сән дамшлтд нерäдсн оln литератур гäähүл секгдлгънлä харгъулдж гаргъхар барлгддчänä.